

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกสมาธิตามแนวอานาปานสติที่มีต่อความแม่นยำในการยิงประตูลูกศร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวชิรธรรมสาริก ปีการศึกษา 2531 คัดเลือกเฉพาะผู้ที่ไม่เคยฝึกสมาธิแนวใด ๆ มาก่อน นำมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) และนำมาทดสอบความแม่นยำในการยิงประตูลูกศร เพื่อหาผู้ที่มีความสามารถในการยิงประตูลูกศรใกล้เคียงกัน จำนวน 60 คน นำมาแบ่งเป็น 4 กลุ่ม (Match by group) กลุ่มละ 15 คน

- กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกสมาธิเพียงอย่างเดียวไม่ได้รับการฝึกยิงประตูลูกศร
- กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกสมาธิและการฝึกยิงประตูลูกศร
- กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกยิงประตูลูกศรเพียงอย่างเดียว
- กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกสมาธิและการฝึกยิงประตูลูกศร

ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ฝึกสมาธิตามแนวอานาปานสติตามโปรแกรมการฝึกที่ศาลาโสมภพวชิรธรรมและที่พระอุโบสถ ภายในวันวิสาขบูชา-วารวิหาร เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ทั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน - 30 ธันวาคม 2531 ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 16.00 - 17.00 น. และให้กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ฝึกยิงประตูลูกศรตามโปรแกรมการฝึกที่สนามบาสเกตบอลของโรงเรียนเป็นเวลา 8 สัปดาห์ เช่นเดียวกัน ทดสอบระดับคลื่นอัลฟาและทดสอบความแม่นยำในการยิงประตูลูกศรของทุกกลุ่มก่อนการฝึกและหลังการฝึก

นำข้อมูลที่ไ้จากการทดสอบไปหาค่าทางสถิติ โดยการใช้การทดสอบค่า ที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของทูกี (Tukey)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้รับการทดลองทุกกลุ่มมีระดับสมาธิก่อนการฝึกแตกต่างกับหลังการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผู้รับการทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีระดับสมาธิหลังจากการฝึกสูงขึ้นแตกต่างจากกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้รับการทดลองทุกกลุ่มมีความแม่นยำในการยิงประตูลูกแรกก่อนการฝึกแตกต่างกับหลังการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผู้รับการทดลองกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 มีความแม่นยำในการยิงประตูลูกแรกมากกว่ากลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ผู้รับการทดลองกลุ่มที่ 2 มีความแม่นยำในการยิงประตูลูกแรกมากกว่ากลุ่มที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. ผู้รับการทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 มีความแม่นยำในการยิงประตูลูกแรกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
7. ผู้รับการทดลองกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 มีความแม่นยำในการยิงประตูลูกแรกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

1. จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับคลื่นอัลฟาของทุกกลุ่มก่อนการฝึกและหลังการฝึก พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีระดับคลื่นอัลฟาเพิ่มขึ้นจากเดิมเพราะได้รับการฝึกสมาธิตามโปรแกรมการฝึก ส่วนกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 มีระดับคลื่นอัลฟาเพิ่มขึ้นจากเดิมอาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการทดลองมีความคุ้นเคยกับเครื่องมือและวิธีการในการวัดระดับคลื่นอัลฟา ตลอดจนอาจมีการเพิ่มของระดับคลื่นอัลฟาได้โดยธรรมชาติ เช่น มีความสนใจในบางสิ่งบางอย่าง การเขียน การอ่าน การทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้อง

กับการวิจัยของ กรรณิการ์ รักรุมแก้ว (2524: 12) ที่กล่าวว่า โดยปกติคนทั่วไปก็ใ้ใช้สมาธิอยู่แล้ว เช่น อ่านหนังสือเรื่อง เข้าใจ จำได้ ก็เพราะมีสมาธิ คนที่ทำอะไรบางอย่างเพลิกเพลัน ก็เพราะมีสมาธิเช่นเดียวกัน นั่นคือ สมาธิสามารถเพิ่มขึ้นได้ทางธรรมชาติ

2. จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับคลื่นอัลฟาระหว่างกลุ่มแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีระดับคลื่นอัลฟาสูงกว่ากลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีการพัฒนาเพิ่มระดับคลื่นอัลฟาขึ้นได้สูงกว่ากลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 เนื่องจากได้เข้ารับการฝึกสมาธิแนวอานาปานสติตามโปรแกรมการฝึก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ภาควงุมิ รัตนโรจนาดุล (2527: 51) ที่กล่าวว่า กลุ่มทดลองมีการเพิ่มสมาธิขึ้นนั้นเนื่องจากกลุ่มทดลองได้เข้าฝึกสมาธิด้วยวิธีอานาปานสติตามโปรแกรมการฝึกและการวัดค่าซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น และ เจก ชนะสิริ (2528: 63) ได้กล่าวไว้ว่า ความปกติวิสัยมนุษย์ก็มีสมาธิเบื้องต้นซึ่งเกิดขึ้นทางธรรมชาติอยู่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งก็ได้ เมื่อใดที่เราได้ฝึกปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีก ความสามารถก็จะเพิ่มขึ้นความล้าก็หมด และในทางตรงข้ามถ้าละทิ้งไม่ฝึกฝนฝีมือก็จะลดถอยเลวลง ๆ เป็นของธรรมชาตินั่นเอง

3. จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความแม่นยำในการยิงประตูลูกศรของทุกกลุ่มก่อนการฝึกและหลังการฝึก พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 มีการพัฒนาความแม่นยำในการยิงประตูลูกศรมากขึ้น เนื่องจากมีการฝึกตามโปรแกรมการฝึกยิงประตูลูกศร ส่วนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 4 มีความแม่นยำในการยิงประตูลูกศรเพิ่มขึ้นอาจเป็นเพราะมีกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ ตลอดจนเหตุการณอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน ถึงแม้ว่าจะมีความแม่นยำไม่สูงเท่ากับกลุ่มที่มีการฝึกหัดอย่างมีแบบแผนก็ตาม และอาจเป็นเพราะมีความคุ้นเคยกับการทดสอบมากขึ้นอีกก็เป็นได้

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มที่ 2 มีความแม่นยำในการยิงประตูลูกศรมากกว่ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการที่กลุ่มที่ 2 มีความแม่นยำในการยิงประตูลูกศรมากกว่าเป็นเพราะ ได้รับการ

ฝึกยิงประตูปาสาเทกบอลตามโปรแกรมการฝึกยิงประตูปาสาเทกบอลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับการวิจัยของ นิคม บุญสุวรรณ (2528: 38-39) ที่กล่าวว่า . . . ความแม่นยำในการยิงประตูปาสาเทกบอลจะเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการฝึกหัดเป็นประจำ และมีปริมาณงานที่เหมาะสม . . . อีกทั้งยังได้รับการฝึกสมาธิควบคู่กันไป ซึ่งช่วยทำให้ สามารถควบคุมประสาทในการส่งการโคกคี่ยิ่งขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ เดก ธนะสิริ (2528: 61) ที่กล่าวว่า การฝึกซ้อมบ่อย ๆ เป็นของจำเป็นสำหรับการกีฬา และการฝึกจิตใจเกิดสมาธิจนสามารถจะนำเอาพลังจิตใจจากการฝึกจนเป็นอัตโนมัติ นั้น ไปจุดระเบิดหรือเสริมกีฬานั้น ๆ อีกท่อนหนึ่ง ทำให้เกิดพลังภายใน (will power) ซึ่ง พลังจิตนี้แหละจะไปประสานให้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ตลอดจนประสาทและ สมองต่างก็จะเคลื่อนไหว ไหลไปอย่างเป็นระเบียบ จนเป็นอัตโนมัติ ทำให้เกิดพลังเคลื่อนไหว อย่างต่อเนื่องและมีพลังแรงโดยไม่หยุด เรียกว่า ทำให้เกิด Skill action ซึ่งไม่ใช่ action ธรรมดา ๆ

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มที่ 1 มีความแม่นยำในการยิงประตูปาสาเทกบอล มากกว่ากลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การที่กลุ่มที่ 1 มีความแม่นยำในการยิงประตูปาสาเทกบอลมากกว่ากลุ่มที่ 4 เป็นเพราะ ได้รับการฝึกสมาธิ แนวอานาปานสติตามโปรแกรมการฝึก ทำให้ผู้เข้ารับการทดลองสามารถคลายความเครียด ความวิตกกังวลต่าง ๆ ขณะที่ทดสอบโคกคี่กว่า มีการจัดความคิดเป็นระบบ มีความจำและความคล่องตัวในการเรียนรู้โคกคี่กว่า ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ โรจน์ สุวรรณสุทธิ (2516: 1-44) ที่พบว่า นักศึกษาที่อบรมสมาธิมีความจำและความคล่องแคล่วในการทำงานดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ฝึกอบรมอย่างชัดเจน

6. จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มที่ 3 มีความแม่นยำในการยิงประตูปาสาเทกบอล มากกว่ากลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า กลุ่มที่ 3 ได้รับการฝึกตามโปรแกรม การฝึกยิงประตูปาสาเทกบอลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นประจำอย่างมีแบบแผน ทำให้มีการพัฒนา ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและประสาทจนเกิดความแม่นยำในการยิงประตูปาสาเทกบอลขึ้น ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่ 4 ที่ไม่ได้รับการฝึกโคก คี่ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิริยา บุญชัย (2517: 36) ที่กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ยิงประตูปาสาเทกบอลแม่นยำ ได้แก่ ทิศทาง ระยะทาง และความสูงของการส่งลูก ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความร่วมมือของแขน

ไหล ร้อคอก มือ ขา สายตา และประสาทสั่งการ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การฝึกหัดยิงประคอบอยู่เสมอ สามารถปรับปรุงค่าสถิติทางระยะทางและความสูงของการส่งลูกโคเป็นอย่างไร

7. จากการวิจัยที่พบว่า กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 มีความแม่นยำในการยิงประคอบสเทมบอลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกลุ่มที่ 1 ได้รับการฝึกสมาธิตามโปรแกรมการฝึก ทำให้สามารถลดความตื่นเต้นลง มีการตัดสินใจ และมีคุณภาพประสิทธิภาพในการทำงานสูง มีความสามารถในการให้ผลย้อนกลับกับตนเอง และสามารถบังคับกลไกการประสานงานของกล้ามเนื้อและประสาทได้ดีกว่า ตลอดจนมีความคุ้นเคยต่อการทดสอบ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการทดสอบความแม่นยำในการยิงประคอบสเทมบอลไม่แตกต่างกันกับกลุ่มที่ฝึกยิงประคอบสเทมบอลตามโปรแกรมการฝึก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กรรณิการ์ รัคซุมแกว (2524: 83) ที่กล่าวว่า . . . สมรรถภาพทางกลไกทางจิตจะดีขึ้นเมื่ออยู่ในสภาวะของการตื่นตัวที่สุดแต่ไม่ตื่นเกินไป เมื่อผู้เข้ารับการทดสอบลดความตื่นเต้นลงได้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การทดสอบได้ผลดียิ่งขึ้น . . . และ เจก ชนะสิริ (2528: 36) โลกกล่าวไว้ว่า คุณภาพของจิตนั้น ก่อทำให้จิตนิ่ง โดยใช้สติเป็นตัวคอยควบคุมกำกับจิตของเรา เมื่อนิ่งได้แล้วก็จะสงบ และมีแต่ความหนักแน่น มีหลัก ดังนั้นการจะประกอบกิจการใด จะเป็นการตัดสินใจที่ดี การกระทำที่ดี จะมีประสิทธิภาพและคุณภาพสูง

8. จากการวิจัยที่พบว่า กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 มีความแม่นยำในการยิงประคอบสเทมบอลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้ที่เข้ารับการทดลองเข้าทดสอบครั้งสุดท้ายหลังจากการฝึกนั้น เป็นระยะเวลาที่ผู้เข้ารับการทดลองเตรียมตัวสอบกลางภาคพอดี การพบทวนบทเรียนและการเอาใจใส่ของผู้ปกครองอาจจะมีส่วนทำให้เกิดการปรับตัว และการที่นักเรียนฝึกสมาธินั้น ไม่ได้หมายความว่า นักเรียนจะมีความสามารถในการควบคุมจิตใจให้สงบนิ่งได้เมื่อต้องการเสมอไป จึงเป็นผลทำให้มีความแม่นยำในการยิงประคอบสเทมบอลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อย่างไรก็ดี ค่าเฉลี่ยของความแม่นยำในการยิงประคอบสเทมบอลของกลุ่มที่ 2 ก็ดีกว่ากลุ่มที่ 3 ถ้าเพิ่มระยะเวลาการฝึกออกไปนานมากขึ้น หรือจักรยะ

เวลาการฝึกและการทดสอบไม่ให้อยู่ในช่วงเวลาของการ เตรียมตัวสอบและการ สอบแล้ว การพัฒนาความแม่นยำในการยิงประตูดาสเกตบอล อาจจะมีผลแตกต่างกันมาก ขึ้นอย่างชัดเจน

9. จากผลการวิจัยครั้งนี้ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าสมาธิมีผลต่อความแม่นยำในการยิงประตูดาสเกตบอล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ช่วงที่ทำกรทดลองเป็นช่วงอยู่ในระยะเวลาการสอบประจำภาค หรือระยะเวลาในการฝึกน้อยเกินไป ตลอดจนอายุของผู้เข้ารับการทดลอง ซึ่งเป็นวัยที่กำลังต้องการ การเคลื่อนไหวอยู่เสมอ มีความอยากรู้อยากเห็นอยากทดลอง และมีสิ่งที่น่าสนใจอื่น ๆ รอบ ๆ ตัวอีกมากมายที่ทำให้ผลของการวิจัยปรากฏออกมาไม่ชัดเจนนัก แต่ก็มีแนวโน้มที่สมาธิจะมีผลต่อความแม่นยำในการยิงประตูดาสเกตบอลได้ เพราะสามารถสังเกตได้จากค่าเฉลี่ยของการทดสอบความแม่นยำในการยิงประตูดาสเกตบอล จะพบว่า กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยในการยิงประตูดาสเกตบอลสูงกว่ากลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยในการยิงประตูดาสเกตบอลสูงกว่ากลุ่มที่ 3 แม้ว่าในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ของกลุ่มที่ 2 กับกลุ่มที่ 3 จะไม่มีความแตกต่างทางค่านสถิติเกิดขึ้นก็ตาม ถ้าหากจัดระยะเวลาในการฝึกและการทดสอบให้เหมาะสมและสามารถคัดเลือกผู้ที่มีความสนใจอย่างแท้จริงเข้ารับการทดลอง ผลการวิจัยอาจจะสามารถสรุปได้แน่ชัดมากยิ่งขึ้นก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สามารถนำผลของการฝึกสมาธิมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ กล่าวคือ
  - 1.1 ทำให้มีใจสงบและมีความจำแม่นยำขึ้นและดีกว่าเดิม
  - 1.2 ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เพราะมีสติสมบูรณ์ขึ้น
  - 1.3 ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถเผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเฉพาหน้า และหาทางแก้ไขความยุ่งยากและความเดือดร้อนวุ่นวาย

ในชีวิตด้วยวิธีที่ใด

1.4 ทำให้เป็นผู้มีอารมณ์เบิกบาน ควบคุมจิตใจให้สงบนิ่งได้ สามารถกำจัดสิ่งที่รบกวนจิตใจลงได้ หรืออย่างน้อยก็ทำให้เบาบางลง

1.5 ทำให้เป็นพื้นฐานเพื่อก้าวไปสู่การเจริญวิปัสสนา คือ สามารถใช้พลังของสมาธิเป็นพื้นฐานในการบำเพ็ญวิปัสสนา อันเป็นจุดหมายโดยตรงของ พระพุทธศาสนา

2. สามารถนำผลของการฝึกสมาธิมาใช้ในการฝึกกีฬาและการแข่งขันได้ โดยสามารถทำได้

2.1 มีการควบคุมประสาทในการสั่งการ การเคลื่อนไหวที่ดีขึ้น

2.2 มีความจำและความคล่องตัวในการเรียนรู้และการฝึกฝนดีขึ้น

2.3 มีความสามารถในการให้ผลย้อนกลับกับตนเองได้ดีขึ้น

2.4 สามารถควบคุมจิตใจให้สงบนิ่ง ลดความตื่นเต้น ความวิตกกังวล ความตึงเครียดในสถานการณ์การแข่งขันหรือการทดสอบได้ดีขึ้น

2.5 มีการตัดสินใจและการแสดงออกที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่องนี้อีกครั้ง โดยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ แตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

2. การจึกระยะเวลาในการทดสอบและการฝึก ควรจะคำนึงถึงการ เตรียมตัวสอบและการสอบประจำภาคของผู้เข้ารับการทดลอง โดยไม่ให้อยู่ในช่วงเวลานั้น

3. ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกให้มากขึ้นอีก หรือลดระยะเวลาในการฝึกลง เพื่อหาข้อแตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้

4. ควรทำการศึกษายผลของการฝึกสมาธิที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนวิชาพลศึกษา สมรรถภาพทางกาย และทักษะกีฬาต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลของการฝึกสมาธิที่มีต่อความแม่นยำในการยิงประตูกบฏาเสกบอล โดยแบ่งเป็นช่วงสั้น ช่วงกลาง ช่วงปลายของการทดสอบ

6. ควรทำการวิจัยการฝึกสมาธิในแนวอื่นนอกเหนือจากแนวอานาปานสติ เช่น แนววิชชาธรรมกาย หรือ ที.เอ็ม. (Trancendental Meditation) เพื่อเปรียบเทียบผลที่มีต่อทักษะกีฬาหรือผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนวิชาพลศึกษา

7. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลของการทดสอบสมาธิในการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์กับการทดสอบอารมณ์ของพระสงฆ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนวิชาพลศึกษา ว่ามีผลต่างกันหรือสอดคล้องกันอย่างไร

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย